

PREOTULU ROMANU.

DIUARIU BASER'CESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazî sciint'a si lege voru
cered' din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7*

Nrula VI.

16 MARTIE.

An. X. 1884.

Asiediamentele sacre ale cultului divin din Santele Pareseme.

— *Studiu ritualu premiatu cu 100 franci.* —

(Urmare.)

Partea Prima.

10. Sambet'a lasatului de brânza.

Binesciendn s. baserica, Uca invetiaturile sacre, si indemnarile salutarie ale sale numai atunci i-si ajungu scopulu loru mantuitoriu, numai atunci au influintia puternica asupr'a sentiuriloru crestinesci, candu acele suntu ilustrate cu exemple viue, si intarite cu fapte implinite ale vîrtutîloru: pentru aceea cu buna socotela a asiediatu, ca asiâ dicîndu la intrarea dileloru proprie de penitentia, la usi'a postului se se reinprospetedie atari exemple de vîrtutile infranarei, umilintiei si penitentiei.

Anume: a asiediatu, ca in sambet'a lasatului de brânza se se faca „amintirea toturoru Cuviosîloru si de Domnedieu portatoriloru Parinti cei ce au stralucitu in nevointia.“

In officiulu sacru alu dilei se propunu vieti'a, vîrtutîle, luptele, mórtea si remunerarea acelu barbatu santi si cuviosi, acelu femeu sante si in tocm'a cu ângerii, cari prin „serguintiele bunatatoru, topirea trupului, luptele patimeloru de in priveghiari si in rogatiuni si in lacrimi, ca nesce ângeri cu adeveratu s'au aretatu“¹⁾ — si sufletulu celu dupa chipulu lui Domnedieu ferindu-lu nevatematu, era mintea

¹⁾ Stichir. 3. Ins. Viner. branz., — Trop. 1 od'a II.

pupendu-o Domnu preste patimele cele pierdiátore, trupulu l'au facutu sierbu Spiritului, sí astfeliu s'au suitu dupa potintia la cea dupa asemenare,“ ¹⁾ sí cá atari au stralucitu in baserica.

Caus'a asiediarei acestui coprinsu alu officiului sacru este, cá „luminandu-ne sí noi cu stralucirile parintiloru se urmamu bunatatea lor“ ²⁾, adeca prin considerarea vietiei nevointieloru sí vèrtutiloru santiloru se ne facemu mai plecati sí mai gat'a la luptele acestei vietii, la esercearea vèrtutiloru crestinesci, recugetându cá sí acei santi au avutu aceeași natura, acel'asiu trupu cá sí noi. Deci, déca dènsii s'au potutu inaltia la culmea bunatatiloru, pentru-ce se nu potemu sí noi câscigá frumseti'a cuvenita sufleteloru nóstre? Cét'a santiloru sí cuviosiloru ni servesce de aceea oglinda stralucita intru carea ori sí cine póte se védia, se cunósca, cá arm'a luptei este: credinti'a, sperarea sí iubirea lui Domnedieu, éra asecurarea invingerei sufletesci: rogatiunea, rabdarea sí faptele misericordiei, cu unu cuventu: umilinti'a, infrânarea sí penitenti'a adevérata, — insusirile caror'a prea frumosu ni-le aréta Mântuitoriulu in Evangeli'a dílei.

Façia de form'a esterna a officiului sacru mai este de insemnatu, cá precându in fruntea officiului preste totu se díce a se face amintire de toti santii, cuviosii sí portatorii de Domnedieu parinti cari au stralucitu cu nevointia, adeca a sichastriloru, pre atunci in „Canónele“ Officiului aceea amintire se face in specie, enumerându-se dupa classa acei parinti sí femei. — Asiá spre esemlu:

I. In odele I—VI, se amintesce „cét'a sichastriloru pre carii i-au isvoditu Egyptulu, Tebaid'a, Libi'a totu loculu, tóta cetatea sí laturea.“

II. In od'a VII se face amintirea „muieriloru celoru ce au vietuitu cu cuvenintia sí in tocm'a cu ângerii.“

III. In odele VIII—IX se preamarescu: „pastorii, intieptii dascalii, archiereii basericeii lui Christosu sí toti cuviosii“ inchiandu-se intregu canonulu cu reamintirea comuna a „cuviosiloru parinti, a ceteloru martiriloru cu archiereii sí adunarea muieriloru.“

¹⁾ Marire Stichir. Inscr.

²⁾ Sedeln'a I, — Stíhovna I.

Nota. Mai înainte de-a intrá intru pertractarea insemnatatei oficiului sacru din Parasemile proprie — ceea-ce póte chiar' la inceputu trebuiá se insemnamu — vomu face acum'a. Anume:

1. Cã începédu din Dominec'a Vamesiului sî a Fari-seului; respective din Luni a septemanei urmátórie dupa Dominec'a Fíiului ratacitu, pâna la santele Pasci: dílele septemanilor totudéun'a 'si iau numire dela Dominec'a subsecuenta sî nu antecedenta. Cá de exemplu: Sambet'a „Lasatului de carne nu e sambet'a care urmédia Dominecei lasatului de carne“ ci ce'a deinaintea acelei Domineci sî asiá mai departe sî cu celelalte díle.

2. In specie façia de „septeman'a brânzei“ se fia insemnate urmátóriile:

In vechime in multe locuri, postulul santeloru Pasci se incepea cu Luni in Septeman'a brânzei, cá asiá sè se complínésca numerulu celoru 40 de díle scotiendu-se adeca din cele 8 septemani Sambetele sî Dominecele.

Si acést'a pâna adi e in observare óresi-carev'a, — cu aceea relacsare cà, postulul acestei septemâni nu e asia strênsu, cá sî in celelalte díle ale Paresemiloru. Pentru-cã in acésta septemâna nu numai e permisa mâncarea óueloru, a brânzei, sí-a casíului, ci afóra de Mercuri sî Vineri in celelalte díle nu e prescrisa abstinenti'a cu unic'a refectiune.

Si acést'a e caus'a, cà in oficiulu sacru, septemân'a brânzei se numesce: „Mai înainte curatítória,“ „Usi'a penitentiei,“ „Inainte gatíre,“ „Intrarile postulului.“

Apoi chiar' pentru-cã acésta septemâna este cá sî o pregatire mai de aprópe, cá sî o trecere la dílele adeveratului postu: pentru aceea s. baserica intielectiesce astfeliu a tocmitu oficiulu sacru alu numitei septemâne, in câtu in sacrele cântari doresce a convinge pre fíi sei sufetesci despre institutiunea divina apostolica — a postulului¹⁾, sí deodata a face atenta „adunarea nóua“*) la meritulu moralu alu postulului datu de càtra Mântuitoriu spre invingerea peccatelor, spre iertarea cea de mântuire sî spre primirea da

¹⁾ Merc. od'a III; — Joi od'a VIII; — Vineri od'a VI sî Joi Sedeln'a I.

*) asiá se numescu credintiosii.

rurilor; dreptu ce se tiena postu curatu sî fora mactula ¹⁾ nu cu vras̃ba sî cu svatu, nu cu pisma sî cu prigonire, nu cu marire desierta sî cu viclesiugu ascunsu, ci cá Christosu cu umilintia.

Ratiunea asiediarei septemânei brânzei inainte de apucarea postului precumu dice Callistu a fi fostu aceea, cá lup-tându-se Imperatulu Heracliu cu Persii, acelu Imperatu a facutu votu, cá decumv'a va reportá invingere asupr'a Persiloru va schimbá aceea septemâna cá se fia cá unu mijlocu intre mîncare de carne sî între postu.

Ceea-ce inse sî lui Callistu i-se pare mai rationabilu e aceea causa, cá santii parinti septeman'a brânzei o-a asiediatu pentru ore care-va curatire, cá adeca crestiniloru se nu le fia cu greu sî cu uritiune trecundu dela cîrnuri sî mîncari din destulu la postu deplinu, sî asiá cá se nu faca smintéla tocomei trupului, ci pre incetu se ne invetiamu la greutatea postului. ²⁾

In urma in legatura cu numirea sî cu scopulu septemânei brânzei trebuie se amintimu sî aceea datina crestinésca cá credintiosii in numit'a septemâna curatia vasale de fiertu sî cumpera noua cá asiá nici prin folosirea vasaloru de fiertu dulce, se nu se véda a spurcá postulu celu mare.

11. Dominec'a lasatului secului de brânza.

In acésta Domineca se face amintirea „Scótereii lui Adamu din paradisu (raiu).“

Facatoriulu a tóte creâadu pre celu de-antâiu omu pre Adamu, din pamentu, pre acél'a l'a infrumsetiatu cu suflare de viétia, sî l'a onoratu a fi Domnu pre paméntu preste tóte cele vediute, fâcundu-lu locuitoriu cu ângerii. ³⁾

Cá inse omulu dupa voi'a libera se cunósca nu numai marirea sî poterea lui Domnedieu, ci sî pre sene însusi, Domnedieu, i-a datu mandatulu postirei, adeca cá se nu mînce din fructulu pomului binelui sî alu reului, pentru-cá calcarea mandatului i-va aduce mórte.

¹⁾ Ođ'a VIII Luni

²⁾ Cfr. Synaxariulu Samb. brânz.

³⁾ Cfr. Stichir. Inscr.

Protoparintii inse indemnati de càtra satan'a insielatoriu
prin mîncare, respective neînfrînare au calcatu acelu mandatu,
sî éta cà de locu a sî urmatu effectulu neînfrînării, pedéps'a
lui Domnedieu. ¹⁾

Urmarea fû: mórte sufletésca sî trupésca atâtu pentru
ei insii, câtu sî pentru întregu genulu omenescu, éra pedéps'a:
lapedarea din paradisu, dela faci'a lui Domnedieu sî din buna-
tatile ceresci — in valea acést'a a plîngerei.

Istoriculu acest'a alu caderei sî scóterei din Paradisu
se reamintesce in Dominec'a brânzei in predi'u'a inceperii
dileloru de înfrînare ale Postului celui mare. — O! sî cine
nu va cunósce de locu legatur'a acestui istoricu cu insem-
natatea dogmatica-morala a s.s. Parasemi? cine dícu nu va
coprinde caus'a acestei asiediari chiaru in acésta dí? Si cum?

Postulu preste totu este midiloculu celu mai efficace
alu înfrînării patimeloru sufletesci sî trupesci. — Pretiulu
internu sî moralu, precumu sî effectulu acelu'á este „cunós-
cerea de sene.“ — Pre plînga in acestu caracteru generalu,
postulu santeloru Parasemi mai are sî insemnatatea dogma-
tica strénsu legata cu credinti'a rescumperarei nóstre, intru
cátu acestea díle intru sene luate, suntu pregatitórie la pa-
timele sî inviarea lui Christosu, prin carea cu înfrînarea
poterei diavolului s'a stersu pecatulu stramosiescu — pecatulu
neînfrînării — sî s'a restituitu legatur'a intre Domne-
diu sî omu, intre ceriu sî pamentu.

Dreptu aceea, amintirea scóterei lui Adamu din para-
disu, cu acelu scopu vederatu s'a asediatu de càtra sántii
parinti chiar' pre Dominec'a brânzei cá: credintiosii aducân-
du-si aminte de reutatea celui de-antâiu pecatu alu neînfrînării
sî de urmarile acelu'á, — de buna voia se se supuna
Domnedieesciloru rondueli ale postului, ²⁾ cá astfeliu iu-
bindu înfrînarea, se nu plînga afora de Paradisu cá Adamu,
ci se intre in acelu'á ³⁾ sî petrecîndu postulu cu curatii'a cu-
venita, sè se inchine domnedieescei inviári sî Pasciloru ce-
loru mântuitórie. ⁴⁾

¹⁾ Fac. II, 17; — III. ²⁾ Stichir. Inscr. ³⁾ Sedelu'a manec.

⁴⁾ Luminatori'a — Cfr. Synaxariulu dílei.

Acestu scopu, acésta legatura preafrumosu se lamuresce in officiulu sacru alu dîlei. Anumitu: in partea prima a officiului (Inseratulu sî Manecarea pâna la laude) se descopera tanguirea lui Adamu pentru pecatulu comisu sî urmarile acestui'a. — Apoi se introduce cum se inaltia anim'a Protoparintiloru sî suflete'le credintiosiloru câtra Domnedieu, cerêndu iertare sî reprimire in indurarea Domnedieésca.

In partea II-a (Laudele sî Inseratulu Dominecei) toturoru se anuntia; cum cá „calatori'a bunatatiloru s'a deschisu, — tempulu, incepatur'a lupteloru sufletesci a sositu: deci cei ce voiescu se intre, incingându-se cu nevointi'a cea buna a postului, sî luându tóta intr'armarea crucei sè se lupte tienêndu cá unu zidu nestricatu: credinti'a; — cá o platosia: rogatiunea, — cá unu coifu: indurarea, — sî in locu de sabia, postulu care taia tóta reutatea dela ânima, pentru-câ celu ce vá face acestea, in diu'a judecatei va primí cunun'a cea adeverata dela Christosu Imperatulu toturoru.“¹⁾

Apoi cá vócea sî indemnulu s. biserice sè se adeveredie prin cuventele Mântuitoriului sî indemnările apostolice, éta cá: a) in s. Evangelia a dîlei²⁾ spre indreptarea credintiosiloru se binevestesce: natur'a, modulu, insusirile sî resp'at'a cerésca a postirei adeverate sî se indémna la implenirea detorintiei crestinesci de a aduná comóra in ceriu; éra b) cu gur'a Apostolului se facu atenti cá cu intrarea postului se apropia diu'a mântuirei (Inviarea lui Christosu): dreptu aceea se lapede lucrurile intunerecului sî sè se imbrace cu armele luminei, — cá diu'a cu cuvenintia se amble, nu in ospetie (tempulu inchisu) nu in betie sî curvie, nu in fapte de rusine, nu in pricine sî ura, ci imbracati in Domnulu nostru Isusu Christosu.³⁾

Unde trebuiescu invetiaturi mai chiare sî indemnari mai poternice pentru promovarea infrânarei, pentru câscigarea vietiei crestinesci?!

O! de-ar' petrunde acést'a la anim'a crestineloru! de-ar' cuprinde cu spiritulu insemnatatea morala a asiedimentêloru

¹⁾ Laudele, sî Stichir. Domineca.

²⁾ Math. VI, 14—21.

³⁾ Rom. XIII 11 — XIV. 4. —

Cultului divin! Atunci nu ar' mai fi atâte făradelegi, escesuri fora marginii, nu s'ar' chiaru laudá atâte fapte de ru-sîne sub masc'a vre-unei numiri false ale luminarei și umanității, — nu s'ar' pastrá și ascunde atâte viciuri, atâte foradelegi și asupriri; — și s'ar' aflá ómeni cu mai multu caracteru, cu mai multu sentiú de dreptate și omenia, — s'ar' gasí și ar' stralucí mai multi crestini vèrtuosi și nu pagánisati!!

12. Apostolulu și Evangeliiele dîleloru comune din cele trei septemâni de pregătire.

Dupa pertractarea asiediamenteloru mai de frunte ale dilepregătire la Paresemi s'ar' parea pótebatatoriu loru de la ochi și afóra de ordu a ne întórce de nou la acele dîle, și inca chiaru numai la „Apostolulu“ și „Evangeliiele“ ce suntu prescrise pre dile comune din restimpulu acest'a alu pregătirei.

Acést'a inse o facemu, cá se aretamu legatur'a frumósa ce are cuprinsulu cetiriloru Evangelice și apostolice ale numiteloru dîle cu iusemnatarea dîleloru de pregătire și in deosebi cu scopulu finalu alu Paresemiloru.

S'a mai dísu, cá scopulu obiectivu alu postului este pregătirea cuvenita, respective introducerea cuvenita la considerarea complinirei opului mantuirei prin patimele și inviarea Mântuitorului; éra scopulu subiectivu este îns'asi pregătirea sufletésca, câscigarea vertutîloru crestinesci conforme scopului obiectivu alu postului.

Amu vediutu inse cá cetirile evangelice și apostolice din Dominecele și sambetele celoru 3 septemâni ne propunu spre considerare mai multu numai esemple referitórie, la essenti'a, însusîrile și modulu câscigarei vèrtutîloru, dar' mai in detaiu și lamuritu nu atingu scopulu obiectivu și finalu alu întregului tempu de pregătire și de postire.

Si éta acést'a se suplínesc in cetirile Apostolice, și cu deosebire in Evangeliiele dîleloru comune din cele 3 septemâni de pregătire.

Asiá s.s. Evangelie din aceste 3 septemâni descriu decursulu patimeloru Mântuitorului de dupa Evangelistii „Marcu“ și „Luc'a.“ Éra in cetirile apostolice din epistolele s. Petru, Ioanu și Iacob de repetíte ori se face amintire

despre rescumperarea noastră prin mórtea și sângele lui Christosu, recomandându-se pre lângă acést'a: pastrarea credintiei, și a invetiatureloru, — imbraçiosierea și dovedirea iubirei lui Domnedieu și de-aprópelui.

La întrebarea, că pentru ce se cetescu în dîlele numite acele patîme? respunsulu e usioru. Anume: că credintiosii deodata se cunósca, cumcâ patimele, mórtea și inviarea lui Christosu (scopulu finalu alu Paresemiloru) este isvorulu curatîei și redicarei noastre din pecate, ¹⁾ și asiá de cu tempu se-î faca atenti, că tóte asiediamintele sacre ale postulu numai din privinti'a aceloru acte principali ale rescumperarei s'au asediatu, și asiá nu numai pentru memori'a acelor'a-si acte, ci mai multu pentru lips'a noastră sufletésca.

Éra la aceea că pentru-ce se cetescu chiaru în numitele dîle tractate din epistótele s. Petru, Ioanu și Iacobu în care mai pre susu de tóte se recomenda credinti'a și iubirea lui Domnedieu și de aprópelui? vomu díce, pentru-câ cunoscîndu cumcâ sacrificiulu crucei este dovedirea iubirei nemarginite a lui Domnedieu façia de genulu omenescu, și noi prin tienerea mandatoru domnedieesci avemu se-lu iubimu pre Domnedieu mai pre susu de tóte, — éra pre de-aprópele că pre chipulu lui Domnedieu impreuna rescumperatu cu sângele lui Isusu Christosu pentru-câ acést'a este mandatulu Lui că se credemu în numele Fiiului seu Isusu Christosu și se iubimu unulu pre altulu. ²⁾

Si intru adevéru ce este umilinti'a fora iubirea crestînesca decâtu façiarîa; — ce este întórcerea fora credinti'a și iubirea lui Ddiu și de-aprópelui decâtu mintiuna? Ast'felu dara totu postulu nostru are se fia condusu și insufletîtu de iubirea lui Domnedieu și de-aprópelui, acést'a-i dá pretîulu morálu și de meritu.

13. Incheiarea dîleloru de pregatire.

Precumu s. baserica în officiulu sacru dela Inseratulu Domínecei brânzei ³⁾ dupa o reinprospetare scurta a insemnatatei dîleloru pregatitórie, chiama pre credintiosi la ince-

¹⁾ Apostol. Marti, Joi în septem. Vamesiului, Luni a Fiiului ratacitu.

²⁾ Cfr. Apostol. ³⁾ Cfr. Stichirile.

perea luminata a postului: asemenea se reinnoimu sî noi aci cuprinsulu sî legatur'a oficiului sacru alu numiteloru dîle.

S. baserica in parabol'a Vamesiului sî a Farisenlui precumu sî a Fîiului ratacitu ilustrata iu oficiulu divinuu alu Domineceloru respective, voiesce se ne invetie, cà: temeulu penitentiei nòstre are se fia: umilinti'a, — caus'a esercearei acelei'a: convingerea sî recunòscerea reutat-i peccatorulu nòstre, sî urmarea infrângerea sincera a ânimei, — éra moti-vulu indemnatoriu: sperarea intru indurarea lui Domnedieu.

Cá inse intru lucrarea penitentiei se nu ne abatemu dela calea lui Domnedieu, ci cu frica se lucramu mântuirea nòstra, prin reamintirea mortîloru sî a judecatei divine cá totu atâte esemple esercitive sî indemnatorie, doresce se ne dea a màna scutu de aperare contr'a ispiteloru diavolesci, arma securã spre reportarea invingerei. — Si in urma prin memori'a portatoriloru de Domnedieu Parinti voiesce se ne servésca cu esemple de intarire sî imitare.

Séu cá se me folosescu de cuventele lui Callistu tóte acestea le-au tocmitu asiã santii Parinti cá o invetiatura óre care-v'a sî indemnare de mai nainte cá se ne gatimu si se ne ispitimu spre nevointiele sî luptele cele sufletesci mai 'nainte de postu, lapedandu dela noi naravurile cele urite, carele ne vînu nóue din indatinare.¹⁾ (Va urmã.) I. BOROSIU.

Despre s. taina a Penitentiei.

— *Siepte predice pentru postulu mare.* —

Predic'a V.

Despre s. Marturisire.

„Se ne apropiamu cu incedere la scaunulu darului.

Ap. Paulu c. Evrei c. 4. v. 16.

Cinci lucruri suntu de lipsa la s. Taina a penitentiei. a) cercarea séu ispitirea, b) càirea séu infrângerea, c) fagaduinti'a tare, d) martusirea sî e) facerea destulu séu implinirea canonului.

Cele trei lucruri, de antaiu le-ati audîtu sî le sciti. — Veniti acumu sî ve apropiati cu incedere la scaunulu da-

¹⁾ Synaxariu. Dom. Vam.

rului, la isvorulu nesecatu alu bunatatîloru, sî ve spalati sufletele vóstre de tóta pé'ta pecatului. Apropiatî-ve cu 'incredere sî fóra frica, cá-ci insu-si Ddieu ve chiama sî ve imbarbatéza prin profetulu seu dicîndu: „Barbatulu au muierea care va face din tóte pecatele omenesci, sî trecîndu va trece sî va gresi, sufletulu acel'a va marturisi pecatulu care l'a facutu“ — sî marturisindu cu adéncu umilintia tóte pecatele ve-ti primí iertarea acelor'a. despre ce ve asiguréza insu-si Dlu dicîndu cátra preoti, solii sei: „càror'a veti iertá pecatele iertá-se-vcra loru.“ (Ev. Ioanu c. 20).

Cá marturisirea se fia buna se recere se fia a) cu umilintia sî b) intréga.

Dómne Ddieule, carele sufându asupr'a Apostoliloru ai dísu „lua-ti Spiritu santu,“ tramite darulu Spiritului S. sî asupr'a mea sî asupr'a ascultatoriloru miei sî dà, cá cuvintele rostinde de mine se cadia in paméntu bunu, cá se-ti póta aduce la tempu rodu insutitu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Marturisirea e cu umilintia cându pecatosulu rusnându-se tare de sene, se pâresce insusi pre sene preotului, lapedându tóte mântuintiele, scuscle, cele fàra de nici unu folosu, supunéndu-se judecatii preotului precumu se supune factoriulu de reu judecatoriulu seu. Se nu ne infaçisiamu la s. marturisire ingànfanđu-ne, nu vorbindu, ridiéndu, nu inbuldiéndu-ne, ci cu adéncu umilintia sî pietate, socotindu, cá cine este acel'a pre carele l'amu mániatu, sî cumu totu acelu Ddieu vatematu ne intinde cu iubire tain'a s'a care éra-si ne va impacá cu Elu, ne va face din inimici amicii lui, din' fii peritiunei — fii vietiei vecinice. Este cuviintiosu Iubitiloru cá sî vestmintele in cari ne marturisiru se fia puçinu pompóse aretându sî prin acést'a nevrednici'a sî umilintia nóra. Asiá Pipinu imperatulu Galiei cându se marturiseá nu numai cá-si depuneá corón'a, cí sî incaltiemintele, descultiu se marturiseá, fiindu convinsu despre ace'a cá: anim'a umilita nu o va urgisi Domnulu. Cându ingenuñchiati inaintea parîntelui sufletescu faceti-ve s-t'a cruce, pentru-cá in unu lucru asiá greu aveti lipsa fórté mare de sprigințulu sî ajutoriulu acelei'a.

Intr'armându-ve astfeliu cu s. cruce ingenunchia-ti înaintea preotului, carele binecuvântându-ve ascépta marturisirea vóstra. A vóstra marturisire, pentru-cà fiesce carele trebue se se pârasca pre sene, spunându de-amenuntulu tóte pecatele, numerulu acelor'a sí impregiurarile între cari le-au facutu.

Unii inse, in locu se-si enumere pecatele unulu câte unulu asiá precumu le-au facutu, le spunu numai in genere, asiá: Eu, tóte pecatele, câte póte face un omu cu audiulu, vediutulu sí pipaitulu, le-amu facutu. — O, Dómne! ce vorbe góle-su aceste? Cum va poté judecá preotulu din astfeliu de marturisire asupr'a starei vóstre sufletesci?

Au intrebatu odinióra unu medicu pre unu morbosu, cà: ce-lu dóre? Totu trupulu, tóte medulariele me doru — dîse morbosulu. Asiá? Eu dara asiu affá de bine, se-ti tragu toti dentii din gura, cà asiá tí-se voru mai impuçiá dure-rile. Nu, domnule, dintii nu me doru. Bine, — se-ti tundu perulu de pe capu, cá se-ti-se usioreze capulu. Nici o durere nu sêmtescu in capu. Totu asemene a purcesu mediculu dela unu medulariu la altulu, sí in urma, a aflatu cà nu-lu dóre nemicu, desí dîsesse mai înainte cà tóte 'lu-doru. — Cum va scí Iubitiloru parintele vostru sufletescu dorerea sufletelor vóstre, déca nu-i spuneti morbulu. Déca s'aru esaminá unii cá acesti'a s'aru convinge cà au mintítu dicúndu, cà tóte pecatele le-au facutu.

Altii éra, in locu se-si spuna pecatele, se lauda dicúndu: eu n'am ce marturisi; n'am facutu nici unu pecatu; — Amu amblatu la baserica, amu postitu, tóte detorintiele statului mieu le-amu indeplinitu; n'am furatu n'am pecatuitu in contr'a curatíei s. a.... Destulu, destulu. Ce feliu de marturisire e acést'a? Ai venitu se spuni, se enumeri vîrtutíle t'ale? Marturisire fariseica e acést'a. Ati audítu de rogatiunea Fariseului îngâmfatu sí a Vamesiului umilitu; sí sciti cà vamesiulu, care strigá infrântu de càintia „Dómne, înduratu fí mie peccatosului!“ — s'a intorsu mai indreptatu la cas'a s'a de càtu fariseulu, care se laudá cà nu-i peccatosu cá cei-alalti ómeni sí cà postesce de dóue ori pe septemâna sí altele.

Nu pentru ace'a e asediata s. marturisire, cá se ve laudati, se ve spuneti in ea vîrtele vóstre. „Marturisi-voiu asupr'a mea fóradelegea mea Domnului!“ *) dîce in-coronatulu profetu Davidu. Patriarchulu Jobu inca sí-a cunos-cutu pecatele s'ale. Au dóra voi sunteti mai sânti cá Jobu, sí mai curati cá Davidu?

„De vomu dîce cá pecatu uu avemu, pre noi însî-ne ne insielamu, sí adevèru nu este intru noi.“ (I. Ioanu 1. 8.)

Asiá e Domnule parinte! Dar' eu intre fórtè grele im-pregiurari traescu. Sum ingreunata cu multi prunci. Barba-tulu m'a parasitu de multi ani, sí acumu abiá mai potu traí cu pruncutii de pe o dí pe alt'a, suntu díle in cari nemicu n'avemu de mancare...

O, Dómne! Eu sciu cumcà càintie de acestea stêrnescu compatimire, inse in scaunulu marturisirèi nu se enumera miseriile, necasurile sí lipsele, ci pecatele.

Mai suntu sí de acei'a cari se escusa, ér' altii cari acusa. De câte-ori se intêmpla cumu cá câte o muiere cu prunci multi dîce in s. marturisire: nu e cu potintia se nu injuru, se nu blastemu cându amu atâti'a prunci, cugetu cá facu bine, sí e de lipsa se facu asiá, pentrucà altcumu nu voru purtá frica de mine. Asiá? cu sudalmi, cu blastemuri 'ti vei tiené ordulu-buu in familia? Invétiati casenii se fia cu fric'a lui D.-dieu, se-si onoreze parintii, apoi a buna-séma vei avé ordu in casa, in familia.

Altii éra tóta vin'a o arunca asupr'a diavolului, cá adeca elu i-indémna spre cele rele. Éra altii multu mai nerusínati pare a invinovatí insu-si pre Ddieu. Asiá dícu ei: D.-dieu mi-a datu fire rea sí inversiunata; mi-a datu o femeia gu-raritia sí lenesia; elu m'a lasatu asiá seracu, sí alte ase-mene nârodii.

Lapadati Iubitîloru aceste indatinari rele! Trebue se sciti cá in s. marturisire nu unui omu fóra lui Ddieu min-titi; „nu ai mintítu omului ci lui Ddieu.“ (Fap. Apost. capu 5. v. 4.) Socotiti, cá asemeni desvinovatîri a peccatorulu, potu se ve fia spre osênda vecinica. Marturisitî-ve dara pe-catele cu umilintia, cu sinceritate, chiaru, unulu câte unulu,

*) Psm 31, 6.

sî in câtu e cu potintia cu cuvinte de cinste; pentru-câ mai bine e a marturisi peccatele preotului, de câtu a traî in peccate in neodichna sî a morî nefericitu, ér' in diu'a cea din urma a fi de rusîne inaintea lumii întregi.

Câ, inse marturisirea vóstra se fia buna trebuie se fia sî întréga despre ce in partea

II.

Audît'a-ti Iubitîloru in partea ântâia a vorbirei mîele de adi, câ marturisirea câ se fia buna trebuie se fia cu umilintia, precumu sî ace'a a-ti potutu întielege câ ce suntu de a se lapedá in sânt'a marturisiré. Acumu urméza întrebarea: cându e marturisirea întréga? Marturisirea e întréga, cându peccatosulu cu mare grigia, cu dreptate sî fóra façiarria 'si marturisesce tóte peccatele de mórte, cari le-au faeutu cu cuvêntulu, cu priceperea sî cu fapt'a, spunêndu-le tóte luminatu, respicatu, unulu câte unulu, spunêndu si numerulu acelor'a precumu sî stârile impregiuru, câ-ci aceste séu marescu peccatele séu feliulu loru 'lu muta. Nu este iertatu din reutate au din rusîne a tacé nici unulu, pentru-câ atunci tóte suntu pierdute, sî marturisirea, neâindu întréga, e sacrilega. Numai o rotitia scóte din orologiu — óre fî-vá bunu orologiulu acel'a? Déca in consciintia ai dóue-diece de peccate sî marturisesei numai nóue-spre-diece tacêndu unulu din reutate ori din rusîne, óre capetá-vei gratîa? — Nu. — Tóte peccatele 'ti voru remané in sufletu crescêndu numerulu acelor'a inca cu unu sacrilegiu.

Se povestescé, Iubitii miei, despre Hercule, câ avendu lupta cu unu balauru cu siepte capete, câ se reésa invingatoriu a fostu de lipsa câ tóte siepte capetele se i-le taie, câ-ci déca lasá numai unulu atunci din acest'a crescea din nou cele-alalte taiate. Asiá a sî facutu. Cu o lovitura tóte siepte le-au taiatu, reportându invingere deplina asupr'a balaurului. Au tóte, au nici unulu.

Da' cu câtu suntu espresse acestea mai frumosu mai bine pe paginile s. scripture.

Omulu acel'a, din care scose-se Mântuitoriulu Christosu siepte draci, déca scoteá numai siese, lasându unulu in biétulu omu, óre nu remâneá elu pentru ace'a totu îndracitu? Acel'a care a fostu orbu, mutu sî surdu, déca Christosu î-i

deslegá numai limb'a, sî l'ar' fí liberatu de surdía, inse vederea ochiloru nu i-ar' fí redatu-o, óre fostu-ar' fí sanetosu cu totulu? A-buna-sém'a nu. — Asiá stà lucrulu sî cu sufletulu. Nu este iertatu in marturisire a tacé nici unu pecatu, pentrucà déca vei tacé sî numai unulu, daru nu vei capetá, nici pecatele nu tí-se-voru iertá. Sî O, Dómne! óre cine ar' poté spune numerulu crestiniloru osénditi, aruncati in iadu pentru-cà nu sî-au marturisu tóte pecatele.

Luati aminte Iub. Asc.! cà diavolulu inamiculu neimpacatu a genului omenescu „neinctatu umbla in giuru, racnindu cá unu leu sî cercându pre cine se inghitia.“ Dar' mai vértosu 'si pune tóta silinti'a, mai cu de-a-dinsulu 'si arunca curs'a in s. marturisire, insufându peccatosului rusíne sî frica, cá se nu-si marturiséca tóte pecatele. Si pentru-ce? Pentru-cà scie prea bine, cà decumv'a marturisirea nu va fí intréga, nu va fí buna, si nefindu buna, peccatosulu e pierdutu, peccatosulu a devenitu servulu lui.

Pentru ace'a dara Iubitíloru marturisití-ve fóra de frica sî fóra de rusíne tóte pecatele de mórte. Spuneti apriatu, in cátu e cu potintia, sî ace'a cà de câte-ori ati facutu cutare pecatu. Asiá p. e. nu este destulu a spune cà ai furatu 10 fl. ci trebue a spune cà de-odata ai furatu sum'a acést'a, séu odata 5 fl. de alt'a-data 4 fl. sî cu alta oca-siune 1 fl. Nu este destulu a díce cà ai juratu de optu-ori, ci spune cà de siese ori fóra intentiune rea, fóra de a stricá altui'a, sî de dóue-ori cu voi'a de-a stricá. Séu dóra de optu-ori din reutate, din ura sî invidia. Nemic'a nu ascundeti, déca voíiti a ve mântuí.

Mi-ati poté, Iub. Asc.! pune întrebarea, pentru-ce preotulu pre cutarele morbosu, càrui'a i-a statu graiulu, sî care din slabitiune nu-si póte marturisé peccatele, ci numai prin semne din afóra 'si aréta dorulu de-a se marturisé — 'lu desléga?

Iubitíloru! A spune, a marturisé tóte pecatele de mórte, este porunca domnedieésca. Este de lipsa acést'a, déca voiesci cá se-ti fia marturisirea intréga. — Sanetosulu trebue se faca asiá, cà-ci tacându cutare pecatu, comite pecatu de mórte, nebagându in séma porunc'a dumnedieésca sî de órece peccatulu acést'a de mórte 'lu comite in marturisire, lu-

eru firescu că pangăresce s. taina a penitentiei, și dovedesce totu-odata că nici parere de reu nu are pentru peccatele făcute, că deca ar' avé atunci n'ar' tacé cu voi'a cutare pe catu. — Cându, inse cineva fóra veste, pe neasceptate 'si pierde graiulu, séu in asiá mesura slabesce, încátu i-este cu nepotintia a-si marturisi tóte peccatele, atunci e de ajunsu se le spuna asiá cumu le póte prin semne din afóra, sarutându cu caldura s. cruce, batându-si peptulu, aretându prin semne vediute dorulu de-a se marturisi. Atât'a e destulu, pe lînga strêns'a detorintia că insanetosîndu-se 'si-va marturisi tóte peccatele. Asiá dara, numai nepotenti'a escusa dela porunc'a, de-asi marturisi tóte peccatele, escusa pentru acé'a, pentru-că nu a potutu, nu i-a fostu cu potintia a vorbi.

Voiiti Iubitiloru a ve mântui? Déca voiiti marturisiți cu umilintia tóte peccatele vóstre. Apropia-ti-ve cu incredere și cu sperantia la scaunulu darulni. Nu ve fia frica, nu ve fia rusíne a ve spune peccatele. Veniti cu incredere deplina la scaunulu judecatorescu alu marturisiréi. Nu ve infricati de judele care siede in acelu scaunu, că-ci desí elu e judecatoriu, dar' e și parintele vostru, care cu nespusa iubire și caldura doresce mântuirea vóstra. Totu odata elu e și mediculu vostru sufletescu, descoperiti-i, aretati-i ranele și ve va vindecá și deslegându-ve ve va insanatosiá. Apropiati-ve cu incredere, că acolo e gat'a sângele Mnelului nevinovatu se spele sufletele vóstre de spurcatiunea peccatorulu. Veniti, veniti cu incredere și sperare! Aminu.

IOSIFU GRAMA,
preotu gr.-cath. in Almosd, dieces'a
Oradii-mari.

Invitare de prenumeratiune.

Siese ani ce amu petrecutu la Rom'a, pre lînga studiarea sciintieloru filosofice si teologice, in tempa liberu m'am ocupatu si cu adunarea documenteloru referitórie la istoria basericésca si politica a Romaniloru, spre ce mi-a datu impulsu si Domnulu C. Essarcu pre atunci Agentele Romaniei la curtea italiana, dîcîndu-mi că in Archivulu Propagandei de Fide trebuie se se afle multe manuscripte referitórie la starea basericésca a Moldoveniloru si a Valachiloru scrise de misionarii romano-catolici, cari acumu inca din timpuri antice se asiediasera in principatele romane; si Domnulu

C. Essarcu nu s'a insielatu in presupusulu seu, că-ci permitiendu-mi-se a intrá în Archiviulu Propagandei de Fide, adái spre mare suprinde neumerate documinté adunate in ordine chronologica cu inscriptiuni urmatóre:

A. *Moldavia.*

1629—1676	vol. I
1677—1695	„ II.
1696—1740	„ III.
1741—1760	„ IV.
1761—1797	„ V.

B. *Bulgaria Valachia.*

1638—1699	vol. I.
1700—1727	„ II.
1728—1740	„ III.
1741—1760	„ IV.
1761—1768	„ V.
1769—1777	„ VI.
1778—1797	„ VII.

C. *Ungheria e Transilvania.*

1622—1626	vol. I.
1676—1695	„ II.
1696—1707	„ III.
1708—1727	„ IV.
1728—1760	„ V.
1761—1777	„ VI.
1777—1843	„ VII.

D. *Greci di Croazia, Dalmazia Schiavonia, Transilvania, Ungheria.*

1642—1760	vol. I.
1761—1845	„ II.

E. *Miscellanea rerum Valachicarum graeci ritus Generalia.* tom. I—II.

Din aceste volumuri am scosu multe documente interesante atátu pentru istori'a basericésca a Romaniloru cătu si pentru cea politica, din cele din urma am subministratu si Domnului C. Essarcu.

Din aceste premise, publiculu romanu póte fi asigurat, că opula, la care prin aceste vinu a deschide abonamentulu, e destulu de interesantu, că-ci in acel'a se publica multe documente needite cari pána acumu jaceáu in pulberea Archiviului de Propaganda Fide.

Titlulu opului e: „Istori'a diecesei romane gr. cat. a Oradei mari, de Dr. *Joanu Ardeleanu*. Partea I. Scurta privire asupr'a faseloru credintiei crestine catolice la Románi, dela crestinaarea loru pána la inceputulu seclului XVIII.“

Partea acést'a prima a opului vá cuprinde 10—12 cóle tiparite si va esí de su tipariu in primele díle a lunei Aprilie a. c.

Pretulu unui esemplariu e **80 cr.** si se póte aboná atátu la auctoriu in Beiusiu cătu sí la „Cancelari'a Negrutiu“ in Gherl'a.

Beiusiu, 1 Martiu 1884.

Dr. *Joanu Ardeleanu* m. p.
prof. p. o.